

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 672/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Filip Balla s.r.o., Hlavná 15/24, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Co/40/2024-123 z 30. apríla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Navrhuje tiež priznať mu finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva, že Mestský súd Košice uznesením sp. zn. 25C/41/2023 z 25. januára 2024 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým sťažovateľovi ako žalovanému nariadil zdržať sa výkonu záložného práva priamym predajom nehnuteľností a akokoľvek nakladať s nehnuteľnosťami špecifikovanými v predmetnom uznesení (I), žalobcom

v 1. a 2. rade uložil povinnosť podať proti sťažovateľovi žalobu vo veci samej v lehote 30 dní od doručenia tohto uznesenia (II) a žalobcom v 1. a 2. rade priznal nárok na náhradu trov konania v plnej výške (III). Na základe predložených listinných dokladov mestský súd dospel k záveru, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia je dôvodný. Na základe predloženej zmluvy o pôžičke považoval za preukázané, že sťažovateľ poskytol žalobcom niekoľko pôžičiek, ktoré žalobcovia do stanoveného termínu sťažovateľovi nevrátili. Súdu predložili listinné doklady o úhrade sumy 6 900 eur, pričom zvyšnú časť dlhu mali uhrádzať prostredníctvom svojho syna ako splnomocnenca do rúk sťažovateľa, čo však nepreukázali. Žalobcovia namietali aj to, že predmet zálohu má neporovnateľne vyššiu hodnotu ako výška zabezpečovanej pohľadávky sťažovateľa, pričom poukázali aj na to, že požívajú status chránených osôb vzhľadom na svoj vek, zmluvy uzatvárali bez znalosti práva, spochybňovali vážnosť prejavu svojej vôle zmluvy uzavrieť, ako aj ich zrozumiteľnosť, keďže nemajú právnické vzdelanie a zmluvy im boli predložené samotným sťažovateľom ako tzv. fixné zmluvy bez možnosti ich meniť, doplniť či pripomienkovať. Z uvedených dôvodov sa cítia ako vlastníci nehnuteľností ohrození na svojich právach a majú obavu o stratu bývania a vlastníctva nehnuteľností. Preukázané bolo aj to, že sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu oznámil žalobcom začatie výkonu záložného práva, a to spôsobom priameho predaja zálohu, t. j. bytu, ako aj podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu, ako aj pozemku, čo vyplýva z aktuálnych výpisov [REDACTED] a [REDACTED]. Mestský súd tak skonštatoval, že žalobcovia osvedčili reálnu a bezprostrednú hrozbu, že sťažovateľ prišlo k výkonu záložného práva priamym predajom nehnuteľností, čím osvedčili bezprostredné ohrozenie svojich práv, a, poukazujúc na účel neodkladného opatrenia, v záujme zachovania právnej istoty a potreby dočasne regulovať právne vzťahy medzi stranami sporu vyhovel návrhu žalobcov na nariadenie neodkladného opatrenia.

3. Proti uzneseniu mestského súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že ho ako vecne správne potvrdil. Krajský súd, vychádzajúc z § 325 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), posudzujúc právne pomery strán a ich relevanciu v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie, dospel k záveru, že prvoinštančný súd objektívne posúdil obsah návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, správne vyhodnotil splnenie všetkých základných predpokladov na jeho nariadenie s prihliadnutím na reálne okolnosti posudzovaného právneho vzťahu a účinky požadovanej procesnej ochrany v právnej sfére všetkých dotknutých subjektov a adekvátne uzavrel, že rozhodujúce skutočnosti tvrdené navrhovateľmi o potrebe nariadenia neodkladného opatrenia navrhovateľa dostatočným spôsobom osvedčili, čo z kvalitatívneho hľadiska nepochybne nedosahuje intenzitu plnohodnotného dokazovania v zmysle § 185 a nasl. CSP. Skonštatoval, že v posudzovanom prípade je z obsahu spisu a listinných dôkazov predložených navrhovateľmi zrejmé splnenie oboch už uvedených podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia v súlade s § 325 ods. 2 písm. c) CSP, a to za stavu, ak dôvodom na nariadenie neodkladného opatrenia bola otázka (existencie) záložného práva sťažovateľa na označenej nehnuteľnosti zriadeného na zabezpečenie pohľadávky zo zmluvy o pôžičke vzhľadom na tvrdenie navrhovateľov v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, že záložné právo k označenej nehnuteľnosti zaniklo, lebo ním zabezpečená pohľadávka zo zmluvy o úvere zanikla z dôvodu splnenia dlhu. Ozrejmilo, že pre úspešnosť návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia je potrebné, aby boli aspoň osvedčené základné skutočnosti potrebné pre záver o pravdepodobnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana a osvedčenie nebezpečenstva

bezprostredne hroziacej ujmy. Krajský súd uviedol, že argumentáciou sťažovateľa popierajúcou tieto tvrdenia vrátane právnej otázky existencie sporného práva (dlhu navrhovateľov vo výške tvrdenej sťažovateľom) je možné zaoberať sa až pri rozhodovaní vo veci samej po tom, ako súd vykoná vo veci potrebné dokazovanie, keďže smerujú k okolnostiam týkajúcim sa merita veci samej. Vyhodnotil, že v korelácii s uvedeným vecnú správnosť napadnutého uznesenia nie je spôsobilý bez ďalšieho spochybniť ani poukaz sťažovateľa na účelovosť a nepoctivosť podaného návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia s cieľom oddialiť splnenie záväzku zo zmluvy. Po preskúmaní obsahu spisu odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie zo skutkových tvrdení navrhovateľov vyvodil správny záver o potrebe bezodkladnej úpravy pomerov medzi sporovými stranami neodkladným opatrením v situácii, ak sťažovateľ bez pochyby začal výkon záložného práva, čo vyplýva z oznámenia o začatí výkonu záložného práva z 11. októbra 2023. Krajský súd vzal do úvahy tiež skutočnosť, že sťažovateľ mal dostatok voľných finančných prostriedkov, aby vedel navrhovateľom opakovane poskytovať pôžičku, a preto bol toho názoru, že nariadením neodkladného opatrenia sťažovateľovi nevznikla neprimeraná ujma alebo že by došlo k neprípustnému zásahu do jeho práv a oprávnených záujmov nad nevyhnutnú mieru už aj vzhľadom na časové obmedzenie neodkladného opatrenia (do rozhodnutia vo veci samej). Naopak, nedôvodným výkonom záložného práva by mohlo dôjsť k nenávratnej ujme na právach a oprávnených záujmoch navrhovateľov. Odvolací súd si osvojil názor súdu prvej inštancie, že sťažovateľ aj z hľadiska proporcionality môže znášať takéto dočasné obmedzenie do právoplatného skončenia konania vo veci samej, a preto ako neopodstatnenú vyhodnotil jeho odvoláciu námietku založenú na tvrdení, že súd poskytnutím neodkladnej ochrany neobhájiteľne zvýhodnil navrhovateľov. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že v elektronickom súdnom spise nebol oskenovaný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia a ani jeho prílohy, odvolací súd odkázal na inštrukcie 1/2017, 9/2017, 24/2017, ako aj 8/2020 Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, v zmysle ktorých táto povinnosť súdom v agende „Co“ *a contrario* nevyplýva. Navyše odvolací súd poukázal aj na samotný účel a zmysel neodkladných opatrení, ktorým sa sleduje, aby osoba, proti ktorej návrh smeruje, nemala priestor na zmarenie účelu, ktorý sa sleduje návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia. V záujme efektívnej ochrany práv a oprávnených záujmov navrhovateľa je preto nevyhnutné obmedziť určité procesné práva protistrany, ktoré sú kompenzované prostredníctvom osobitnej zodpovednosti za škodu a inú ujmu (§ 340 CSP).

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu vo veci nariadenia neodkladného opatrenia podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

- a) Krajský súd v napadnutom uznesení dospel k svojvoľnému, ústavne neudržateľnému právnomu záveru, podľa ktorého potrebu bezodkladnej úpravy pomerov nariadením neodkladného opatrenia zakladá samotný fakt, že sťažovateľ ako záložný veriteľ začal výkon záložného práva a že záložcovia v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia uviedli tvrdenie o zániku záložného práva z titulu splnenia zabezpečenej pohľadávky.
- b) Krajský súd sa vôbec nevysporiadal s argumentom sťažovateľa uvedeným v odvolaní, že pohľadávka vymáhaná v rámci výkonu záložného práva bola písomne uznaná vo forme notárskej

zápisnice s účinkami podľa § 558 Občianskeho zákonníka. Sťažovateľ v odvolaní zdôrazňoval, že uznanie dlhu založilo právnu domnienku, podľa ktorej záväzok v dobe uznania trval, a túto právnu domnienku nemožno vyvrátiť samotným popretím skutočnosti, o ktorej platí právna domnienka.

c) Krajský súd napadnutým uznesením znegoval účel zabezpečovacích inštitútov záložného práva a uznania dlhu. Podľa logiky prezentovanej v napadnutom uznesení je dôvodom na nariadenie neodkladného opatrenia každé začatie výkonu záložného práva, v rámci ktorého záložca uvedie tvrdenie o zániku záložného práva, a to dokonca aj v prípade, že na pohľadávku vymáhanú v rámci výkonu záložného práva pôsobia účinky uznania dlhu.

d) Záver krajského súdu, podľa ktorého *„odporca mal dostatok voľných finančných prostriedkov, aby vedel navrhovateľom opakovane poskytovať pôžičku, odvolací súd mal za to, že nariadením neodkladného opatrenia odporcovi nevznikla neprimeraná ujma, alebo že by došlo k neprípustnému zásahu do jeho práv a oprávnených záujmov nad nevyhnutnú mieru“*, je v hrubom rozpore s čl. 20 ods. 1 druhou vetou ústavy. Krajský súd neskúmal majetkové pomery sťažovateľa a záložcov, preto je jeho záver v tomto smere arbitrárny.

e) Mestský súd a krajský súd postupovali vecne nesprávne a povrchné, keď nekriticky prevzali argumentáciu navrhovateľov bez toho, aby zohľadnili relevantný právny a skutkový kontext veci a to, že na zálohu sú v prospech sťažovateľa zriadené dve záložné práva, že sťažovateľ poskytol záložcom pôžičky spolu vo výške 85 000 eur a že k 11. októbru 2023 predstavovala suma zabezpečených pohľadávok spolu s príslušenstvom sumu 114 630,49 eur. Mestský súd a krajský súd pritom prehliadli trhliny v argumentácii navrhovateľov o údajnej hotovostnej úhrade zabezpečených pohľadávok ich synom, a to napriek tomu, že v zmluvách o pôžičke bola dohodnutá forma úhrady výlučne bezhotovostným prevodom na účet sťažovateľa, a o údajnom hrubom nepomere medzi hodnotou zálohu a sumou zabezpečených pohľadávok, keď podľa domnienky sťažovateľa navrhovateľa k návrhu zrejme zámerne priložili len jednu zmluvu o pôžičke a jednu záložnú zmluvu, snažiac sa vytvoriť dojem, že zabezpečená pohľadávka predstavuje (len) sumu 30 000 eur s príslušenstvom. Odôvodnenie napadnutého uznesenia je podľa sťažovateľa nepreskúmateľné.

f) Základné právo sťažovateľa vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo hrubo porušené tým, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia mu nebol sprístupnený vopred, ale bol mu doručený až spolu s uznesením o nariadení neodkladného opatrenia. Sťažovateľ zastáva názor, že prax súdu prvej inštancie, ktorou nesprístupní účastníkovi konania návrh na nariadenie neodkladného opatrenia a jeho prílohy ani napriek jeho výslovným žiadostiam, je nezlučiteľná s princípmi právneho štátu. Odpoveď, ktorú poskytol krajský súd na túto námietku sťažovateľa, neobstojí.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru), porušenie základného práva na vyjadrenie k všetkým vykonávaným dôkazom (čl. 48 ods. 2 ústavy) a základného práva vlastniť majetok a jemu zodpovedajúceho práva na pokojné užívanie majetku (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu) uznesením krajského súdu vo veci nariadenia neodkladného opatrenia.

III.1. K aplikovateľnosti záruk obsiahnutých v čl. 6 ods. 1 dohovoru:

6. Rozhodovanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v súdnom konaní možno považovať predovšetkým za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 222/04, II. ÚS 37/00, II. ÚS 46/00, I. ÚS 46/00). Nie každým neodkladným opatrením sa však rozhoduje o právach a záväzkoch občianskej povahy, a preto sa nie v každom prípade bude aplikovať čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na to musia byť splnené určité podmienky.

7. Po prvé, právo, ktoré je predmetom hlavného konania i konania o nariadení neodkladného opatrenia, musí byť právom občianskym v autonómnom význame tohto pojmu. Po druhé, je nevyhnutné skúmať povahu neodkladného opatrenia, jeho cieľ, účel a dopad na predmetné právo. Vo všetkých prípadoch, keď možno považovať za preukázané, že neodkladným opatrením bolo fakticky rozhodnuté o občianskom práve alebo záväzku bez ohľadu na dĺžku jeho trvania, je čl. 6 dohovoru použiteľný (rozsudok veľkého senátu Európskeho súdu pre ľudské práva z 15. 10. 2009 vo veci Micallef proti Malte, sťažnosť č. 17056/06, § 84 – § 85).

8. V prejednávanej veci je predmetom konania vedeného pred všeobecnými súdmi rozhodovanie vo veci neodkladného opatrenia dotýkajúceho sa výkonu majetkových práv, a to v rozsahu, ktorým sa sťažovateľovi prikazuje zdržať sa výkonu záložného práva k predmetným nehnuteľnostiam zriadeného na zabezpečenie záväzku vyplývajúceho zo zmluvy o poskytnutí pôžičky. Ide teda o oblasť upravenú normami súkromného práva, pričom predmetom meritórneho rozhodovania *pro futuro* (žaloba o neplatnosť právneho úkonu) je typické občianske právo uplatňované medzi subjektmi súkromného práva – sťažovateľom ako záložným veriteľom a žalobcami ako vlastníkami predmetných nehnuteľností, ktoré sú zálohom. V autonómnom ponímaní ide nepochybne o oblasť spadajúcu pod výraz práva a záväzky občianskej povahy.

9. Pokiaľ ide o druhú podmienku, ktorej splnenie sa vyžaduje pre aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na prejednávany prípad, ústavný súd konštatuje, že aj táto je v konkrétnych okolnostiach veci splnená. Neodkladné opatrenie má priamy (aj keď len dočasný) dopad na občianske právo tvoriace predmet budúceho meritórneho (hlavného) konania. Neodkladné opatrenie plní primárne zabezpečovaciu funkciu vo vzťahu k predmetu prejednávánemu v (prípadnom) hlavnom konaní (meritum veci).

10. Požadovaným neodkladným opatrením sa žalobcovia ako dlžníci domáhali dočasného pozastavenia možnosti sťažovateľa dosiahnuť uspokojenie pohľadávky siahnutím na majetok (obydlie) žalobcov. Nariadenie neodkladného opatrenia preto zasahuje do postavenia sťažovateľa ako záložného veriteľa. Podaním žaloby žalobcovia v hlavnom meritórnom konaní spochybňujú legitímnosť samotného nároku sťažovateľa ako záložného veriteľa.

11. Za týchto okolností ústavný súd konštatuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru sa v okolnostiach posudzovanej veci aplikuje.

III.2. K namietanému zásahu do označených práv:

12. V súvislosti s charakterom napadnutého uznesenia ústavný súd považuje za potrebné akcentovať svoju judikatúru, podľa ktorej je vyhodnotenie splnenia zákonných podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia a jeho konkrétnej podoby z hľadiska správnosti prijatého riešenia zásadne vecou všeobecného súdu, pretože závisí od konkrétnych okolností prípadu.

Do vyhodnotenia dôvodnosti nariadenia neodkladného opatrenia, ktoré je primárne založené na skutkových otázkach, pritom ústavný súd nie je oprávnený zasahovať alebo právny názor všeobecného súdu nahrádzať svojím uvážením (porov. III. ÚS 281/07, III. ÚS 169/2010, II. ÚS 407/2020). Aj v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia však musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené. Povaha neodkladného opatrenia síce vedie ústavný súd k určitej zdržanlivosti, nevylučuje však, že i v predmetnom konaní môže dôjsť k porušeniu práv účastníkov konania, ktoré dosahuje ústavnoprávnu intenzitu.

13. Úlohou ústavného súdu bolo preto v danom prípade posúdiť, či krajský súd napadnutým uznesením nevybočil zo zákonného a z ústavného rámca, a to aj s poukazom na už uvedené východiská a možnosti ústavného prieskumu napadnutého uznesenia. Po dôkladnom oboznámení sa s napadnutým uznesením však ústavný súd pochybenie ústavnoprávnej intenzity nezistil.

14. V konaní o nariadenie neodkladného opatrenia sa posudzuje, či nárok, ktorý je predmetom konania vo veci samej, je aspoň pravdepodobný, ďalej sa vyhodnocuje potreba neodkladnej úpravy pomerov a napokon sa skúma, či žiadané opatrenie spĺňa princíp efektivity, ako aj proporcionality. Záruky vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru týkajúce sa kvality odôvodnenia rozhodnutia sa uplatňujú aj v tomto prípade, avšak súd neargumentuje v prospech samotnej existencie práva, iba osvedčuje pravdepodobnosť nároku. Teda kvalita odôvodnenia závisí od toho, čo musí byť preukázané nepochybné a čo len pravdepodobne (IV. ÚS 620/2021, IV. ÚS 486/2023).

15. Ústavný súd pri posudzovaní relevantných námietok sťažovateľa zohľadnil osobitú povahu inštitútu neodkladného opatrenia a tomu zodpovedajúci zjednodušený a zrýchlený procesný postup a rozhodovanie všeobecných súdov. Zobral pritom do úvahy aj skutočnosť, že úlohou všeobecného súdu pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení je zistiť na základe dostupných dôkazných prostriedkov najvýznamnejšie relevantné skutočnosti, a to bez potreby dodržania formalizovaného postupu štandardného procesného dokazovania, a na podklade osvedčených skutočností následne vo veci rozhodnúť. S poukazom na relevantné časti odôvodnenia napadnutého uznesenia ústavný súd zastáva názor, že argumentácia krajského súdu zodpovedá príslušným ustanoveniam Civilného sporového poriadku týkajúcim sa predpokladov vydania neodkladného opatrenia a zároveň ústavne udržateľným spôsobom reaguje na potrebu dodržania zásady proporcionality medzi obmedzením, ku ktorému dochádza nariadením neodkladného opatrenia, a právom, ktorému sa neodkladným opatrením poskytuje predbežná ochrana.

16. Nariadenie neodkladného opatrenia musí vychádzať z opísania rozhodujúcich skutočností hodnoverne osvedčujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana. Všeobecný súd teda zisťuje iba najvýznamnejšie skutočnosti dôležité pre rozhodnutie vo veci návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 M Cdo 5/2012 z 28. novembra 2012).

17. Všetky pre nariadenie neodkladného opatrenia rozhodujúce skutočnosti zisťuje všeobecný súd z návrhu a jeho príloh. V prípade nariadenia neodkladného opatrenia prvoinštančným súdom dokonca bez procesnej účasti protistrany. Z uvedeného, prirodzene, vyplýva potreba, aby samotný

návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, resp. dôvody v ňom uvedené boli objektívne presvedčivé a argumentačne dostatočné, čo kladie zvýšené nároky na samotného navrhovateľa. Uvedené platí rovnako aj pre odvolacie konanie, navyše s akcentom prezentácie dostatočnej a relevantnej argumentácie k prípadným námietkam protistrany, keďže v rámci odvolacieho konania je už ingerencia protistrany prirodzená (IV. ÚS 314/2023).

18. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, v zmysle ktorej krajský súd bez skúmania majetkových pomerov sťažovateľa a navrhovateľov prijal arbitrárny záver o „majetnosti“ sťažovateľa, z ktorého vyvodil, že nariadením neodkladného opatrenia sťažovateľ nemôže utrpieť neprimeranú ujmu, ústavný súd uvádza, že námietka sťažovateľa v posudzovanom prípade súvisí so zásadou proporcionality, ktorá má byť pri rozhodovaní o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia zohľadňovaná. Princíp proporcionality totiž vyžaduje, aby strana, ktorej má byť neodkladným opatrením uložená povinnosť alebo obmedzenie, ním nebola obmedzená spôsobom neprimeraným povahe veci. Súd pri úvahe o nariadení neodkladného opatrenia musí zohľadniť aj skutočnosť, že v konaní o neodkladnom opatrení je povinný poskytnúť súdnu ochranu nielen strane, ktorá sa domáha nariadenia neodkladného opatrenia, ale zároveň aj tej strane, proti ktorej neodkladné opatrenie smeruje. Strana, proti ktorej neodkladné opatrenie smeruje, preto môže byť obmedzená iba do takej miery, aby neodkladné opatrenie nemalo za následok reálne znemožnenie ochrany jej oprávnených záujmov. Sťažovateľ však ani v rámci podaného odvolania a ani v rámci ústavnej sťažnosti neuviedol takú argumentáciu, v zmysle ktorej by ho nariadené neodkladné opatrenie výrazným spôsobom zasiahlo, teda také okolnosti, ktoré by mohli na pomyslenej miske váh zavážiť v prospech sťažovateľa (napriek potrebe bezodkladne upraviť pomery medzi účastníkmi konania).

19. Odvolací súd sa podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľným spôsobom zaoberal a vyhodnotil, či navrhovateľmi požadované obmedzenie nie je vo výraznom nepomere k právu, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana, teda krajský súd posudzoval rozhodovanú vec aj s ohľadom na zásadu proporcionality, avšak uzavrel, že vzhľadom na osvedčený skutkový stav sťažovateľ môže znášať takéto dočasné obmedzenie do právoplatného skončenia konania vo veci samej.

20. Dôvody, na základe ktorých krajský súd rozhodol, nemožno považovať za také, ktoré by neboli v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné a predstavovali by porušenie zásady proporcionality. V posudzovanej veci stojí na jednej strane navrhovateľmi osvedčené riziko, že v prípade, ak nebude neodkladnému opatreniu vyhovené, prídu o obydlie (ktoré je obzvlášť chránené). Pritom navrhovatelia predbežne osvedčili, že sporné právo zaniklo, keďže dlh sťažovateľovi uhradili, hoci túto skutočnosť sťažovateľ spochybňuje. Na druhej strane je tu sťažovateľ, ktorý oznámením z 11. októbra 2023 navrhovateľom oznámil začatie výkonu záložného práva a ktorého (dočasne) navrhovatelia obmedzili v tom, že na čas nesmie toto záložné právo vykonať, avšak samotné právo mu zostáva zachované, ostane zapísané na nehnuteľnostiach v prospech sťažovateľa, a to minimálne do rozhodnutia vo veci samej.

21. Krajský súd sa v napadnutom uznesení ústavne konformným spôsobom zaoberal otázkou splnenia podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia s prihliadnutím na špecifické okolnosti prípadu. Napadnuté uznesenie ústavný súd považuje za vnútorne konzistentné, zrozumiteľné a reagujúce na všetky skutočnosti významné pre posúdenie splnenia zákonných predpokladov

na vydanie neodkladného opatrenia, pričom ani prezentovaná sťažnostná argumentácia sťažovateľa nie je spôsobilá spochybniť jeho ústavnú udržateľnosť.

22. Námitku porušenia základného práva na vyjadrenie k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v dôsledku nesprístupnenia návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sťažovateľovi pred samotným rozhodnutím o ňom ústavný súd vyhodnotil ako nedôvodnú. Ako už v bode 19 tohto uznesenia naznačil, súd na prejednanie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia zväčša pojednávanie nenariaďuje. Rovnako nevykonáva ani výsluch strán a návrh nezasiela na vyjadrenie žalovanému, resp. osobe, proti ktorej návrh smeruje. Všetky rozhodujúce skutočnosti zisťuje súd z návrhu a jeho príloh bez procesnej účasti protistrany. Uvedený postup je v súlade s účelom inštitútu neodkladného opatrenia, keď obligatórne vyjadrenie alebo výsluch protistrany pred rozhodnutím o neodkladnom opatrení by vo väčšine prípadov znemožnili poskytnutie rýchlej a účinnej procesnej ochrany, a to najmä z časového hľadiska. Ďalším zásadným argumentom je prevencia zmarenia účelu neodkladného opatrenia osobou, proti ktorej návrh smeruje. Najmä v prípadoch, ak má neodkladné opatrenie zabrániť určitému správaniu, ktoré by mohlo zásadným spôsobom poškodiť práva alebo oprávnené záujmy navrhovateľa, by už samotný priestor vytvorený oboznámením sa protistrany s návrhom umožňoval tejto osobe ešte pred vydaním súdneho rozhodnutia zmariť účel, ktorý bol návrhom pôvodne sledovaný (SEDLAČKO, F. In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2022, s. 1261.).

23. S prihliadnutím na už uvedené, zohľadňujúc osobitnú povahu inštitútu neodkladného opatrenia a tomu zodpovedajúci zjednodušený a zrýchlený procesný postup a rozhodovanie konajúcich súdov, ústavný súd preto dospel k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu, ktorým bolo potvrdené ako vecne správne rozhodnutie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia, nenesie známky arbitrárnosti a z ústavného hľadiska je udržateľné a akceptovateľné a neodporuje aplikovanej právnej úprave spôsobom, ktorý by mohol mať za následok namietané porušenie sťažovateľom označených práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu.

24. Na záver ústavný súd už len poznamenáva, že sťažovateľ zjavne nespokojný s výsledkom konania svojou ústavnou sťažnosťou od ústavného súdu v podstate požaduje, aby v súlade s jeho predstavami opätovne posúdil splnenie predpokladov na nariadenie neodkladného opatrenia, čo, ako už bolo uvedené, ústavnému súdu ako súdnemu orgánu ochrany ústavnosti zjavne neprináleží. V danom prípade ústavný súd nezistil také kvalifikované pochybenie, ktoré by opodstatňovalo jeho zásah kasačného charakteru. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 70/08).

25. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, keďže preskúmaním argumentácie sťažovateľa zistil nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým

uznesením krajského súdu a namietaným porušením označených práv, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáhal.

26. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. decembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu